Asia: U 21/2024 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tieteellisten..., ti 28.5.2024 klo 10.30 (U 21/2024)

Eduskunta
Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Asiantuntijalausunnon esittäjä: Marketta Rinne

Luken asiantuntijalausunto

1 Johdanto

Kyseessä on Euroopan komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tieteellisten ja teknisten tehtävien uudelleenjaosta ja unionin virastojen välisen yhteistyön parantamisesta kemikaalien alalla, asetukseksi kemikaaleja koskevan yhteisen tietoalustan perustamisesta ja direktiiviksi tieteellisten ja teknisten tehtävien uudelleen osoittamisesta Euroopan kemikaalivirastolle (Yksi aine, yksi arviointi –säädöspaketti).

Taustana on, että EU:ssa kemikaalien turvallisuusarviointien johdonmukaisuudessa, taustalla olevan teknisen ja tieteellisen työn tehokkuudessa ja avoimuussääntöjen yhtenäisyydessä on havaittu puutteita, minkä vuoksi kemikaaleista tehtyjen arviointien tulokset vaihtelevat eri säädöksissä ja resursseja käytetään tehottomasti. Siksi komissio on antanut kolme säädösehdotusta, joista kaksi ensimmäistä koskevat Luonnonvarakeskuksen toimialaa.
1. Asetusehdotus tieteellisten ja teknisten tehtävien siirtämiseksi
2. Asetusehdotus kemikaaleja koskevan tietoalustan perustamiseksi
3. Vaarallisia aineita sähkö- ja elektroniikkalaitteissa koskevan direktiivin muutosehdotus

Tässä ns. yksi aine, yksi arviointi -paketissa, joka on kestävyyttä edistävän kemikaalistrategian keskeinen tulos, merkittävät tehtävät jaetaan uudelleen neljän EU:n viraston (ECHA, EFSA, EEA, EMA) kesken. Näin varmistetaan, että tuotteissa kuten lääkinnällisissä laitteissa, leluissa, elintarvikekontaktimateriaaleissa, rehuissa, kasvinsuojeluaineissa ja biosideissä, käytettävien kemikaalien turvallisuusarvioinnit ovat johdonmukaisia ja avoimia.

2 Lausunto

Ehdotuksen mukaan toimittaessa Euroopan kemikaaliviraston (ECHA) rooli tulevaisuudessa korostuu, kun tieteellisiä ja teknisiä tehtäviä ja tietoalustan perustamista ja ylläpitoa siirretään muilta virastoilta ECHA:an. Tämän seurauksena erityisesti ECHA:n resursseja on lisättävä (arviolta 24 milj. € kaudelle 2025-2027). Muutoksista aiheutuu vähäisempiä (ja väliaikaisia?) lisäresurssitarpeita muille virastoille.
Ehdotuksen toteutuessa siitä aiheutuu merkittäviä lisäkustannuksia kemikaalialan yrityksille, jotka joutuvat sopeuttamaan tietojärjestelmiään uuden tietoalustan vaatimuksiin (arviolta 36 milj. € kustannus). Suomelle ehdotuksella sinänsä ei arvioida aiheutuvan merkittäviä lisäkustannuksia.
Komission mukaan ehdotus tulee parantamaan kemikaalien ympäristövaikutuksia ja ihmisten terveysvaikutuksia koskevien riskinarviointien laatua, koska ehdotetut toimet vaikuttavat myönteisesti tieteellisen tiedon

määrään, laatuun ja saavutettavuuteen.

Valtioneuvosto pitää säädöspaketin ehdotuksia kannatettavana, ja tukee ehdotuksen tavoitetta parantaa kemikaaliturvallisuusarviointien laatimisen tehokkuutta, vaikuttavuutta, johdonmukaisuutta ja avoimuutta EU:n eri säädöksissä.

Luonnonvarakeskus on Valtioneuvoston kanssa samaa mieltä, että ehdotuksen tavoitteet ovat kannatettavat. Kemikaaliturvallisuustiedon keskittäminen ehdotuksen mukaisesti pääasiassa ECHA:n vastuulle parantaa varmaankin tiedon yhdenmukaisuutta, luotettavuutta ja saatavuutta. Luonnonvarakeskus esittää kuitenkin huolensa kasvavista viranomaiskustannuksista. Ehdotuksesta ei käy ilmi, miten kustannusten arvioidaan kehittyvän kolmen vuoden rakennusvaiheen jälkeen. Rakennusvaiheen jälkeen järjestelmän tulisi olla niin tehokas, että se jopa säästäisi vuosikustannuksia nykyiseen nähden. Erityisesti EFSA:n, EEA:n ja EMA:n kustannusten tulisi asettua aiempaa alemmalle tasolle, kun niiden tehtäviä siirtyy ECHA:lle. Myös yritystoiminnalle aiheutuvat lisäkustannukset aiheuttavat huolta. Toivottavasti lisäkustannukset eivät ole kynnyskysymys uusien turvallisten kemikaalien tuotannolle.

3 Lausunnon tiivistelmä

Luonnonvarakeskus kannattaa ehdotusta tiedon yhdenmukaisuuden, luotettavuuden ja saatavuuden parantuessa, mutta esittää huolensa mahdollisista lisäkustannuksista uusien turvallisten kemikaalien tuotannolle.

Anu Kaukovirta

Johtaja, tuotantojärjestelmät

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 24.05.2024 klo 17:04:12.

Asiantuntijalausunnon valmistelijat:
Marketta Rinne
Pentti Ruuttunen

Liitteet:

Tiedoksi: